

**Силабус освітнього компоненту
«ГРУНТОЗНАВСТВО І ГЕОГРАФІЯ ҐРУНТІВ»**

Освітньо-професійна програма: Географія
Спеціальність: 106 Географія
Першого (бакалаврського) рівня
Рік навчання: 1
Семестр: 1-2

Структурний підрозділ	Кафедра географії та методики її викладання, природничо-економічний факультет
Викладач: 	ПІБ: Гарбар Владислав Васильович Посада: старший викладач кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: кандидат географічних наук Вчене звання: E-mail: harbar@kpnpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpnpu.edu.ua/sklad-kafedry/harbar-vladyslav-vasylovych/
	ПІБ: Лісовський Андрій Сергійович Посада: старший викладач кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: кандидат географічних наук Вчене звання: E-mail: lisovskyi@kpnpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpnpu.edu.ua/sklad-kafedry/lisovskyi-andrii-serhijovych/
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=4948
Статус дисципліни	Обов'язковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4 кредитів ЄКТС / 120 год.
Мова викладання	Українська

Форми здобуття вищої освіти	Денна
Політика дисципліни	Академічна доброчесність. Передбачається, що у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи відповідальність їх порушення згідно Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Відвідування занять. Передбачається, що здобувачі вищої освіти систематично відвідуватимуть лекційні та практичні заняття, проявлятимуть старанність та відповідальність до навчання, вчасно виконуватимуть поставленні завдання, відпрацьовуватимуть пропущені заняття. Ініціативність здобувачів вищої освіти. Передбачається, що здобувачі вищої освіти проявлятимуть ініціативність та старанність у виконанні завдань самостійної роботи.
Що будемо вивчати?	Предметом вивчення навчальної дисципліни є: генетичні особливості розвитку ґрунтів та зональні і регіональні закономірності формування ґрунтового покриву територій.
Чому це треба вивчати?	Метою вивчення освітнього компоненту є: формування у студентів фахових компетентностей шляхом набуття знань про різноманітність ґрунтів, складність і динамічність ґрунтового покриву, його реакції на антропогенні впливи.
Яких результатів можна досягнути?	Діагностувати і класифікувати ґрунти основних типів за морфогенетичними ознаками та даними аналітичного вивчення, виділити і характеризувати ареали поширення ґрунтів світу й України. Визначати основні категорії природних ресурсів, зображати територіальні закономірності їх поширення, виділяти розташування обмежень щодо використання земельних ділянок, визначати кадастровий номер та читати кадастровий план земельної ділянки.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Фахові компетентності: здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових та лабораторних умовах; здатність аналізувати склад і будову геосфер (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах; здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання
Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Генеза та закономірності поширення ґрунтів Тема 1. Ґрунтознавство як наука Тема 2. Чинники ґрунтоутворення Тема 3. Ґрунтоутворні процеси Тема 4. Морфологічні ознаки та властивості ґрунтів Тема 5. Фізичні та фізико-хімічні процеси і властивості ґрунтів Тема 6. Класифікація та систематика Тема 7. Родючість ґрунту Тема 8. Ґрунти арктичної і тундрової зони Тема 9. Ґрунти тайгово-лісової зони Тема 10. Ґрунти лісостепової і степової зон Тема 11. Ґрунти напівпустель і пустель Тема 12. Ґрунти субтропічних, тропічних і екваторіальних зон Тема 13. Азональні ґрунти Тема 14. Антропогенні ґрунти
Методи навчання	Лекції з елементами дискусії, бесіди, з демонстрацією відеоматеріалів та їх обговоренням. Самостійна робота з підготовки усних виступів з теоретичних питань, реферативні доповіді й презентації. Дистанційний метод навчання в інформаційній системі MOODLE.
Інформаційне забезпечення	1. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства: Навчально-методичний посібник / О.В. Аріон, Т.Г. Купач, С.О. Дем'яненко . – К., 2017. – 226 с.

	2. Ґрунтознавство з основами геології : підруч. / І. І. Назаренко, С. М. Польчина, Ю. М. Дмитрук та ін. – Чернівці : Книги ХХІ, 2006. – 504 с 3. Лозовіцький П.С. Ґрунтознавство: підручник для екологів. – Київ – Житомир, ПП «Рута», 2013. – 456 с. 4. Практикум з ґрунтознавства і географії ґрунтів : навчальний посібник / Юрій Ігорович Наконечний. – Львів : Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2013. – 373 с. 5. Папіш І. Я. Практикум з картографії ґрунтів: Навчальний посібник / І. Я. Папіш, Т. С. Ямелинець. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 450 с. 6. Позняк С. П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів : підручник у 2 частинах [Текст] / С. П. Позняк. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – Ч. 2. –286 с. 7. Позняк С. П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів : підручник у 2 ч. [Текст] / С. П. Позняк. – Львів, 2010. – Ч.1. – 270 с.		
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма здобуття вищої освіти: лекції (28 год.), лабораторні заняття (20 год.), самостійна робота (72 год.).		
Система оцінювання результатів навчання	Оцінювання. Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань здобувача вищої освіти, виконання студентом лабораторних завдань та самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетенцій навчання. Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо. Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю: - виступ з основного питання; - усна доповідь; - доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ; - участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття. - аналіз джерельної та монографічної літератури; - письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо); - самостійне опрацювання тем; - підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів; - систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань. <i>Критеріями оцінки є:</i> <i>Усні відповіді:</i> – повнота розкриття питання; – логіка викладання, культура мови; – емоційність та переконаність; – використання основної та додаткової літератури; – аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; <i>виконання письмових завдань:</i> – повнота розкриття питання; – цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; – охайність оформлення письмової роботи. Кількісне оцінювання результатів навчання		
	Поточний і модульний контроль	СР	Сума

(90 балів)		10	100
Змістовий модуль 1 (90 балів)			
Поточний контроль	МКР		
50 балів	40 балів		

Модульні контрольні роботи (40 балів)

Модульна контрольна робота складається з теоретичних питань чотирьох рівнів складності. Максимально можлива оцінка за модульну контрольну роботу – **40 балів**. Такого рівня робота має бути виконана грамотно і акуратно. Відповіді на питання контрольної роботи повинні бути повними, вичерпними, містити власні роздуми і приклади.

Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок студентів з дисципліни.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Контроль за самостійною роботою (10 балів)

Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою бесіди (опитування), перевірки власних проєктів, письмових відповідей.

З дисципліни «Ґрунтознавство і географія ґрунтів» студентам на самостійну роботу вноситься опрацювання теоретичного матеріалу, розробка власних мультимедійних презентацій з окремих типів ґрунтів. Мета такого роду індивідуальної роботи – підготувати студентів до практичної реалізації набутих знань про певні типи ґрунтів.

План презентації:

- тип ґрунту;
- умови ґрунтотворення;
- морфологічні ознаки;
- основні фізичні, фізико-хімічні та хімічні властивості;
- територіальне поширення;
- родючість та бонітетна оцінка;
- заходи з охорони та збереження родючості.

Максимальна оцінка за виконану роботу – **10 балів**.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою	Національн а залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю)	незадовільно	не зараховано

			повторного складання)		
	34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях	Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.				
	Початковий (понятійний): - здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів та відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні» (1 бал); - здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику (2 бали); - здобувач намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом (3 бали). Середній (репродуктивний): - здобувач володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі (4 бали); - здобувач знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні (5 балів); - здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами (6 балів). Достатній (алгоритмічно дієвий): - здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми (7 балів); - знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати (8 балів); - здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички (9 балів). Високий (творчо-професійний): - здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету				

	власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси (10 балів); - здобувач володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію (11 балів); - здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (12 балів).
Поточний контроль	Лабораторні завдання, самостійна робота
Підсумковий контроль	Модульна контрольна робота
Локація	Згідно з розкладом